

Käesolev teabeleht on koostatud koostöös Euroopa Liidu Notariaatide Nõukoguga.

1 Kuidas koostatakse surma puhuks tehtud korraldus (testament, ühine testament, pärimisleping) vara üleminekuks?

Testamendi koostamisel tuleb muu hulgas järgida järgmisi nõudeid.

Esiteks peab testataor olema vaimselt terve. Testamenti ei saa teha isik, kes on tunnistatud teovõimetuks. Alaealiste puhul kohaldatakse erinorme, mille eesmärk on peamiselt kaitsta asjaomaste isikute vara.

Teatavad testamentide liigid – näiteks ühised testamendid – on keelatud. Samuti on keelatud pärimislepingud.

Tsiviilseadustikus on loetletud järgmised Luksemburgi pärimisõigusega ette nähtud testamentide liigid:

omakäeline testament,

notariaalselt koostatud testament;

suletud testament.

Menetlused ja korraldused on valitud testamendiliigist sõltuvalt erinevad.

Omakäeline testament

Omakäeline testament on testament, mille on täies ulatuses kirjutanud, kuupäevaga varustanud ja allkirjastanud testataor isiklikult.

Omakäeliste testamentide eelis peitub nende lihtsuses. Nende puuduseks on asjaolu, et testataor võib sellise testamendi koostada, ilma kedagi sellest teavitamata. Seetõttu ei pruugita testamenti pärast testataori surma leida.

Samuti on olemas võltsimise või hävimise risk. Peale selle ei pruugi omakäeline testament olla kehtiv, kui see on loetamatu, mitmeti mõistetav või poolik. Sellega seoses tuleb märkida, et isegi omakäelisele testamendile seotud vale kuupäev võib tuua kaasa testamendi tühisuse. Lisaks võib see olla tühine sisuga seotud puuduse tõttu.

Sellepärast on testataori huvides teha testamendi olemasolu teatavaks ja anda see hoiule ning tagada, et testament on kehtiv.

Testataor saab tagada, et omakäelisest testamendist ollakse teadlik, rääkides sellest usaldusalusele isikule, või ta võib lasta tasu eest kanda testamendis sisalduva peamise teabe (näiteks testataori nimi ja aadress ning testamendi hoidmise koht) testamentide keskregistrisse. Nimetatud register kujutab endast kinnistusregistri ja kinnistusameti (*Administration de l'Enregistrement et des Domaines*) hallatavat andmebaasi (vt ka allpool).

Selleks et testament oleks kehtiv, peab testataor olema selle kirja pannud oma käega ning kuupäevastanud ja allkirjastanud. Eespool toodud silmas pidades soovitatatakse testamendi kehtivuse tagamiseks kasutada pärimisõiguse küsimustes pädevat eksperti, näiteks notarit.

Notariaalselt koostatud testament

Notariaalselt koostatud testamendi võtavad vastu kaks notarit või üks notar kahe tunnistaja juuresolekul.

Kõnealusel testamendil on omakäelise testamendiga võrreldes märkimisväärsed eelised.

Esiteks annab dokumenti koostav notar testataorile õiguslast nõu. Sellega tagatakse, et testataori viimases tahteavalduses ei ole vormi ega sisuga seotud puudusi ning et testament on kehtiv.

Teiseks, kuna notariaalselt koostatud testament jäetakse notari juurde hoiule, jääb see suletuks kuni testataori surmani ning tema viimane tahteavaldus on pärast tema surma leitav. Sellega seoses tuleb ka märkida, et notar, kes koostab testamendi, on kohustatud kandma selle põhiandmed testamentide registrisse.

Suletud testament

Suletud testament on testataori või mis tahes muu isiku kirjalikult koostatud dokument, mille testataor esitab notarile suletud ja pitseeritud kujul kahe tunnistaja või teise notari juuresolekul. Suletud testamendi saanud notar koostab selle kohta notariaalakti või teeb üleandmise kohta notariaalmärke (*acte de suscription en minute ou en brevet*).

Notar võtab suletud testamendi hoiule, nii et seda ei saa ära vahetada ega võltsida.

Suletud testamendiga – nagu ka notariaalselt koostatud testamendiga – on võimalik hoida testataori tehtud korraldused suletuna tema eluajal. Kuna testament on hoiul notari juures, on see võimalik ka pärast testataori surma üles leida.

Notar küll koostab testamendi saamisest selle kohta akti, kuid see ei tähenda, et hoiule antud testament oleks kehtiv. Tegelikult võib isegi asjakohaste menetlusnormide järgi koostatud ja hoiule antud suletud testament osutuda kehtetuks sisuga seotud puuduse tõttu. Notar ei saa tagada testamendi kehtivust, sest see esitatakse talle suletud ja pitseeritud kujul.

Suletud testamenti kasutatakse Luksemburgis harva.

2 Kas korraldus tuleb registreerida? Kui jah, siis kuidas?

Luksemburgis peab teatavate testamentide põhiandmed kandma või võib need kanda testamentide registrisse (vt ka eelmisele küsimusele antud vastus).

Registreerimine on kohustuslik notariaalselt koostatud testamentide ning notari kätte hoiule antud suletud ja omakäeliste testamentide puhul. Seda põhimõtet kohaldatakse ka siis, kui testament tühistatakse või kui seda muudetakse mis tahes viisil. Registreerimine on vabatahtlik nende omakäeliste testamentide puhul, mis on hoiul eraisikute käes.

Testamenti ennast ja selle sisu registrisse ei kanta. Registreerimise käigus esitatakse vaid testataori ees- ja perekonnanimi ning vajaduse korral abikaasa nimi, testataori sünniaeg ja -koht, isikukood, amet, elukoha aadress, registreeritava dokumendi liik ja kuupäev, selle notari nimi ja aadress, kes dokumendi koostas või kelle juurde see hoiule anti, või omakäelise testamendi puhul vajaduse korral mis tahes muude selliste isikute nimed ja aadressid, kellele testament on usaldatud, või selle koha aadress, kus testamenti hoitakse.

3 Kas surma puhuks tehtavatele korraldustele esineb muid piiranguid (nt pärandi sundosa)?

Luksemburgi pärimisõiguse kohaselt on surma puhuks vara kohta tehtavate korralduste kohta ette nähtud piirangud.

Konkreetselt takistab pärandi sundosa isikul jätta teatavaid pärijaid kingituste tegemise või surma puhuks tehtavate korralduste tõttu pärandist ilma.

Luksemburgi õiguse kohaselt on pärandi sundosale õigus vaid lahkunu alanejatel sugulastel (lapsed või nende lapsed, kui lahkunu lapsed olid kõnealuse isiku surma ajaks juba surnud).

Sundosa moodustab poole pärandvara hulka kuuluvast seaduslikust varast, kui lahkunul oli üks laps, kaks kolmandikku sellisest varast, kui tal oli kaks last, ning kolm neljandikku sellisest varast, kui tal oli kolm või enam last.

Sundosast on võimalik loobuda. Loobumisest tuleb sõnaselgelt teada anda, esitades avalduse selle kohta kantseleile, kelle tööpiirkonnas pärand avanes. Selline loobumine kantakse selleks ette nähtud eriregistrisse.

4 Kui surma puhuks ei ole korraldust tehtud, kes pärib siis ja kui palju?

Testamendi puudumise korral toimub pärimine seaduse järgi.

Pärimisjärjekord on tavaliselt järgmine:

alanejad sugulased (lapsed, lastelapsed);

üleelanud abikaasa;

isa ja ema koos lahkunu vendade ja õdedega ja nende alanejate sugulastega;

muud ülenejad sugulased peale isa ja ema (vanavanemad, vanavanavanemad jne);

küljjoones sugulased peale vendade ja õdede (onud, tädid, venna- või õepojad, venna- või õetütred jne);

riik.

Seoses selle pärijate hierarhiaga võivad tekkida erinevad olukorrad.

Olukord nr 1. Lahkunul on üleelanud abikaasa ja lapsed (või lastelapsed)

Seaduse silmis käsitatakse üleelanud abikaasat lahutamata abikaasana, kelle kohta ei ole tehtud lõplikku lahuselu käsitlevat määrust.

Pärandvara jagatakse võrdselt lahkunu laste vahel proportsionaalselt nende arvuga, tingimusel et arvesse on võetud üleelanud abikaasa õigusi.

Näide

Kui lahkunul on üks laps, siis see laps pärib kogu pärandvara, tingimusel et arvesse on võetud üleelanud abikaasa õigusi.

Kui lahkunul on kaks last, jagatakse lahkunu pärandvara nende kahe lapse vahel ning taas kord tuleb arvesse võtta üleelanud abikaasa õigusi.

Sel juhul on üleelanud abikaasal valida kahe variandi vahel:

abikaasade ühise eluaseme ja sealse mõõbli kasutusvaldus (õigus kasutada ja saada kasu), tingimusel et lahkunul oli vara üle täielik omandiõigus või vara oli lahkunu ja üleelanud abikaasa ühisomandis; ja

vähksem abielust sündinud lapsele ettenähtud osa, tingimusel et see ei ole vähem kui neljandik pärandvarast.

Üleelanud abikaasal on alates abikaasa surmast aega kolm kuud ja 40 päeva, et otsustada ühe valiku kasuks, esitades avalduse selle ringkonnakohtu kantseleile, kelle tööpiirkonnas pärand avanes. Kui selle ajal jooksul valikut ei tehta, järeldatakse, et üleelanud abikaasa otsustas kasutusvalduse kasuks.

Kui üleelanud abikaasa otsustab lapse osa kasuks, vähendatakse laste osa proportsionaalselt niipalju, kui see on vajalik üleelanud abikaasa osa moodustamiseks.

Mis juhtub siis, kui üks lahkunu lastest on surnud enne teda, kuid tal on omakorda lapsed?

Sellisel juhul kohaldatakse asepärimise (*représentation*) põhimõtet ning enne lahkunut surnud lapse lapsed (s.t lahkunu lapselapsed) jagavad nende isale või emale ette nähtud sundosa omavahel.

See tähendab, et need lapsed saavad koos osa, mis oleks läinud sellele isikule, kui ta oleks lahkunust kauem elanud.

Mis juhtub siis, kui üleelanud abikaasa abiellub uuesti pärast seda, kui ta on otsustanud ühise kodu kasutusvalduse kasuks?

Sel juhul võivad lapsed – või lapselapsed, kui lahkunu üks laps oli surnud enne teda – püüda jõuda ühisele kokkuleppele, et kasutusvaldus arvatataks ümber rahaks.

Rahasumma peab olema võrdne kasutusvalduse väärtusega, mis sõltub muu hulgas kasutusvalduse saanud isiku vanusest.

Kasutusvalduse rahaks ümberarvutamise avaldus tuleb esitada kohtule kuue kuu jooksul alates üleelanud abikaasa uuesti abiellumisest ning selle avalduse peavad esitama kõik lapsed või kõik lapselapsed, kui üks lahkunu lastest oli surnud enne teda.

Kui kõik lapsed ei ole nõus taotlema kasutusvalduse rahaks ümberarvutamist, teeb selles küsimuses otsuse kohus.

Olukord nr 2. Lahkunul on üleelanud abikaasa, kuid tal ei ole lapsi

Kui lahkunul ei ole lapsi või laste alanejaid sugulasi, on üleelanud abikaasal eelisõigus kõigi teiste lahkunud abikaasa sugulaste ees ning sellest tulenevalt saab ta lahkunu kogu vara olenemata sellest, kas ta abiellub hiljem uuesti või mitte.

Kuid üleelanud abikaasa ei ole siiski isik, kellel oleks õigus pärandi sundosale (*héritier réservataire*). Sellepärast ei ole tal erinevalt lahkunu lastest seaduslikku õigust saada pärandi sundosa. See tähendab, et kui lahkunul ei ole lapsi, võidakse üleelanud abikaasa teoreetiliselt ilma jätta abikaasa pärandvarast kinkelepingu või testamendiga.

Olukord nr 3. Lahkunul ei ole lapsi ega abikaasat, kuid tal on vennad ja õed (või venna- või õepojad ja venna- või õetütred)

Sel juhul tuleb arvesse võtta seda, kas lahkunu vanemad on veel elus.

Kui vanemad on veel elus, pärivad isa ja ema kumbki ühe neljandiku pärandvarast, s.t poole kogu pärandvarast.

Teine pool jagatakse vendade ja õdede või nende alanejate sugulaste vahel.

Kui lahkunust elab kauem vaid tema isa või ema, saab ta ühe neljandiku pärandvarast, samas kui vendadele ja õdedele või nende alanejatele sugulastele jäetakse ülejäänud kolm neljandikku pärandvarast.

Vendade ja õdede lapsed (s.t lahkunu venna- või õepojad ja/või venna- või õetütred) jagavad omavahel nende isa või ema sundosa asepärimise õiguse alusel, kui nende vanemad surid enne lahkunut.

Seega koos saavad nad selle osa, mis muidu oleks läinud nende isale ja/või emale, kui ta oleks elanud lahkunust kauem.

Olukord nr 4. Lahkunul ei ole lapsi, abikaasat, vendi ega õdesid ega venna- või õepoegi või venna- või õetütred, kuid tema vanemad on veel elus

Sellisel juhul läheb kogu pärandvara lahkunu isale ja emale, kes kumbki saab poole sellest varast.

Kui elus on veel ainult isa või ema, pärib see isik kogu temast varem lahkunud lapse vara (*ibidem*).

Olukord nr 5. Lahkunul ei ole lapsi, abikaasat, vendi ega õdesid või venna- või õepoegi või venna- või õetütred ning tema vanemad ja teised ülenejad sugulased on surnud

Sellisel juhul käsitatakse pärijatena lahkunu onusid ja/või tädisid, tema vanaonusid ja/või vanatädisid ning onu- või lelle- või täditütred ja -poegi ja nende alanejaid sugulasi.

Pärandvara jagatakse kahe liini, s.t isa- ja emaliini vahel ning kumbki liin saab poole varast.

Pärijaks ei saa olla mis tahes isik ema- või isaliinis, kes on kaugem sugulane kui onu- või lelle- või täditütre ja onu- või lelle- või tädipoja lapselaps. Sellisel juhul pärib riik ning sellist olukorda nimetatakse pärijate puudumiseks.

5 Milline ametiasutus on pädev:

5.1 pärimisasjades?

Pärimismenetluse algatab üks pärija või algatavad selle mitu pärijat, kes omal algatusel näevad ette, et kõik pärandvara jagamiseks vajalikud toimingud viib läbi nende valitud või testaatori määratud notar.

5.2 võtma vastu pärandi vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Luksemburgi õiguses ei ole nimetatud ühtegi konkreetset asutust, kellele tuleks teatada pärandi vastuvõtmisest. Asjaomaste sätete kohaselt võib pärandi vastu võtta otse või kaudselt. Otse vastuvõtmine tähendab seda, et isik teeb seda ametliku või eradokumendiga. Kaudse vastuvõtmisega on aga tegemist siis, kui pärija teeb teatavaid toiminguid, mis osutavad selgelt tema kavatsusele pärand vastu võtta ja mille tegemiseks oleks tal õigus ainult pärjana. Tsiiviilseadustiku kohaselt tuleb pärandist loobumisest teada anda selle esimese astme kohtu kantseleile, kelle tööpiirkonnas pärand avanes, kusjuures loobumine kantakse selleks ette nähtud eriregistrisse.

Arvestades pärimisega kaasneva võivaid mõjusid, õiguseid ja kohustusi, soovitatakse enne pärandi vastuvõtmist või sellest loobumist konsulteerida notariga.

5.3 võtma vastu annaku vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Kuna Luksemburgi tsiiviilseadustikus ei ole selle kohta erisätteid kehtestatud, tugineb Luksemburgi kohtupraktika põhimõttele, et pärandi võib võtta vastu mis tahes viisil, sõltumata sellest, kas päritakse kogu vara või osa sellest või saadakse see annakuna.

Sama käib ka testamendiga määratud annakust loobumise kohta. Seega võib loobumine olla muu hulgas kaudne, kui näiteks annakusaaja keeldub täitmast annakuga seotud kohustusi.

Kui testamendi järgi päritakse kogu vara või osa sellest, siis sellest pärandist loobumiseks nõuavad mõned kohtud pärandist loobumiseks sätestatud vorminõuete täitmist, samas kui teised kohtud leiavad, et see ei ole vajalik.

5.4 võtma vastu pärandi sundosa vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Eespool nimetatud sätteid kohaldatakse pärandi sundosa vastuvõtmise suhtes.

Sundosast on võimalik loobuda vaid selle esimese astme kohtu kantseleis, kelle tööpiirkonnas pärand avanes, kusjuures loobumine kantakse selleks ette nähtud eriregistrisse.

6 Lühikirjeldus siseriikliku õiguse kohase pärimismenetluse, sealhulgas pärandvara likvideerimise ja pärandvara jagamise kohta (sealhulgas teave selle kohta, kas kohus või muu ametiasutus algatab pärimismenetluse ametiülesande korras).

Pärimismenetluse algatab üks pärija või algatavad selle mitu pärijat, kes omal algatusel näevad ette, et kõik pärandvara jagamiseks vajalikud toimingud viib läbi nende valitud või testaatori määratud notar.

7 Kuidas ja millal saab isikust pärija või annakusaaja?

Surma ajal lähevad lahkunu varad automaatselt üle pärijatele, kuid see ei tähenda, et pärijad peavad pärandi vastu võtma (vt eespool).

Selleks et isik saaks pärida, peavad eelkõige olema täidetud järgmised tingimused:

isik peab testaatori surma ajal olema juriidilises tähenduses olemas, s.t ta peab olema vähemalt eostatud, tingimusel et kõnealune laps sünnib elujõulisena;

isik ei tohi olla seaduse alusel pärijate ringist välja jäetud. Nii on see eelkõige juhul, kui:

isik ei ole teovõimeline;

arstid või kirurgid, tervisetöötajad ja apteekrid ravivad isikul tema surmaga lõppevat haigust ning nende kasuks tehakse haiguse ajal testament;

isikult ei tohi olla pärimisõigus ära võetud seetõttu, et ta on tunnistatud pärimiskõlbmatuks.

Sõltuvalt sellest, kuidas päritakse, tuleb nõuda pärandi väljaandmist (*délivrance de legs*) või saada kinnitus valduse saamiseks (*envoi en possession*).

8 Kas pärija pärib ka sumu võlad? Kui jah, siis millistel tingimustel?

Jah, kui pärijad võtavad pärandi vastu tingimusteta.

Pärijad võivad võtta pärandi vastu ka tingimusel, et tehakse pärandvara inventuur.

Pärandvara inventuuri tegemine annab pärijatele eelise, s.t nad vastutavad pärandvaraga seotud võlgade tasumise eest vaid nende päritud pärandvara väärtuse ulatuses ning nad võidakse isegi võlgade maksimisest vabastada, kui nad loovutavad kogu pärandvara võlausaldajatele ja annakusaajatele.

9 Milliseid dokumente ja/või millist teavet üldjuhul nõutakse kinnisvara registreerimiseks?

Testaator võib vabalt määrata mis tahes isiku või mis tahes isikud (välja arvatud alaealised) täitma oma testamenti.

Pärandi hooldaja rolli kohta vt eespool.

Kinnisasjaõiguste registreerimist käsitleva 25. septembri 1905. aasta seaduse artikli 1 kohaselt tuleb kõik tehingud, mis tehakse elavate vahel (*inter vivos*) – olenemata sellest, kas seda tehakse tasu eest või ilma – ning millega antakse üle kinnisasjaõigus (välja arvatud pandiõigus ja hüpoteegid), registreerida kinnisvara asukoha järgses hüpoteekide registris. Kõnealuse seaduse artiklis 2 on sätestatud, et registreerida on võimalik vaid kohtuotsuseid, ametlikke dokumente ja haldusakte.

9.1 Kas pärandi hooldaja määramine on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik? Kui see on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik, milliseid samme tuleb selleks astuda?

Luksemburgi pärimisõiguse kohaselt on pärandi valitsemisega seotud kolm olukorda

1. Pärandi valitsemine pärijate puudumisel

Kui pärijad puuduvad, määrab pädev esimese astme kohus asjaomaste isikute taotluse või riigiprokuratuuri avalduse alusel pärandi hooldaja.

2. Pärandi valitsemisega seotud toimingud, kui pärand võetakse vastu pärandvara inventuuri alusel

Sellel konkreetset juhul vastutab pärandi valitsemise eest soodustatud pärija, kes annab võlausaldajatele ja annakusaajatele aru selle vara valitsemise kohta.

Luksemburgi kohtupraktika kohaselt on sellise valitsemise oluline osa muu hulgas kohustus sisse nõuda pärandiga seotud võlad.

Kohtud võivad erandkorras määrata hooldajaks kolmanda isiku. See on võimalik juhul, kui pärijad, kes on otsustanud võtta pärandi vastu pärandvara inventuuri alusel, seavad oma tegevusetuse, väärvalitsemise või ebapädevuse tõttu ohtu kõnealuse vara võlausaldajate huvid ja võivad neid kahjustada (Luksemburgi kohtupraktika).

3. Pärandi valitsemisega seotud toimingud, kui pärandvara kuulub ühisomandisse

Kui pärandvara kuulub ühisomandisse, võib pädeva ringkonnakohtu esimees määrata hooldajaks kaaspärija.

9.2 Kellel on õigus surma puhuks tehtud korraldus täide viia ja/või pärandit hooldada?

Testaator võib vabalt määrata mis tahes isiku või isikud (välja arvatud alaealised) täitma oma testamenti.

Pärandi hooldaja rolli kohta vt eespool.

9.3 Millised on pärandi hooldaja volitused?

Vt eespool.

10 Millised dokumendid antakse üldjuhul välja siseriikliku õiguse kohaselt pärimismenetluse jooksul või selle lõpus, tõendades pärandisaajate staatust ja õigusi? Kas neil on konkreetne tõendusjõud?

Avalik dokument (*acte de notoriété*), mille on koostanud notar ja millel on täiendav tõendusjõud.

Viimati uuendatud: 29/10/2019

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.